

BEOS-1326/25

Warszawa, 5 sierpnia 2025 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III. Q2p. 175.13.2025

Data wpływu 06. 08. 2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy - Prawo oświatowe
(druk sejmowy nr 1526)**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Z uzasadnienia projektu wynika, że problemem, którego rozwiązanie projektowana regulacja ma wspierać, jest negatywne oddziaływanie nowych technologii na dzieci i młodzież, w zakresie wpływu na proces edukacyjny, na rozwój umiejętności społecznych i na ryzyko uzależnienia, który to wpływ objawia się w pogorszeniu zdrowia fizycznego i psychicznego. Wnioskodawcy zwrócili też uwagę na to, że korzystanie z telefonów komórkowych negatywnie wpływa na koncentrację uczniów oraz utrudnia nauczycielom prowadzenie lekcji.

W Deklarowanych Skutkach Regulacji (DSR) stwierdzono, że rozwiązywany problem dotyczy: 1) zagrożeń związanych z dostępem do Internetu i do mediów społecznościowych w szkole (np. zagrożenie dla życia, przemoc seksualna, pornografia, hazard); 2) zagrożenia uzależnieniem (na co wskazuje czas, jaki poświęcają uczniowie na korzystanie z telefonów komórkowych); 3) negatywnego wpływu na zdolność dzieci i młodzieży do przyswajania wiedzy, rozwój umiejętności oraz relacji społecznych.

Zdaniem Wnioskodawców brak wprowadzenia projektowanych regulacji będzie skutkować utrzymaniem obecnego trendu, obejmującego: 1) coraz wcześniejsze i większe uzależnienie uczniów od smartfonów; 2) pogarszanie stanu zdrowia psychicznego i fizycznego; 3) obniżanie poziomu rozwoju relacji i umiejętności społecznych; 4) obniżanie poziomu wyników edukacyjnych.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

W art. 1 projektu Wnioskodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹ (dalej: „ustawa”).

Zgodnie ze zmieniającym art. 1 ustawy system oświaty ma obejmować także kwestie związane z profilaktyką uzależnień, w szczególności uzależnień od Internetu (pkt 3), oraz bezpieczeństwem korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (pkt 14). Zgodnie ze zmieniającym art. 26 ust. 2 ustawy program wychowawczo-profilaktyczny ma być opracowywany z uwzględnieniem zagrożeń związanych także z użytkowaniem Internetu. Zgodnie ze zmieniającym art. 98 ust. 2 pkt 2 ustawy w przypadku szkoły dla dzieci i młodzieży statut ma określać organizację oraz formy współdziałania szkoły z rodzicami w zakresie profilaktyki uzależnień, w szczególności uzależnień od Internetu.

Dodawany art. 99a ustawy określa, że „uczeń szkoły podstawowej na terenie szkoły nie może korzystać z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość” (ust. 1); wyjątki od tego zakazu będą mogły w uzasadnionych przypadkach być określone w statucie szkoły po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego (ust. 2 i 3); taki zakaz będzie mógł zostać także wprowadzony w statucie szkoły ponadpodstawowej lub placówki (ust. 4).

W art. 2 projektu zawarto przepisy przejściowe. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy rozważali zaniechanie zmian w zakresie zasad korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły. Wnioskodawcy uwzględnili również doświadczenia innych państw w tym obszarze (zob. pkt IV opinii)².

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

W grupie państw, które przyjęły jednolite, ogólnokrajowe przepisy w zakresie używania urządzeń mobilnych w szkołach, znajdują się m.in. Bułgaria, Finlandia, Francja, Luksemburg, Słowacja, Szwecja, Łotwa i Włochy. Podobne przepisy planują wprowadzić m.in. Dania i Niemcy (w wybranych landach). W Bułgarii uczniowie nie mogą korzystać z telefonów komórkowych podczas zajęć lekcyjnych, a we wrześniu 2024 r. wprowadzono pilotażowy system rozszerzający zakaz używania telefonów również podczas szkolnych przerw. W marcu 2025 r. bułgarskie Ministerstwo Edukacji i Nauki poinformowało, że przygotowuje zmiany legislacyjne,

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm.

² Powołując się na opinię Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji z 2 czerwca 2025 r. (BEOS-WOSR-451/25).

które miałyby skutkować całkowitym zakazem używania telefonów komórkowych w szkołach. We Francji już w 2018 r. ustanowiono jednoznaczny zakaz używania telefonów komórkowych w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach, z wyjątkiem sytuacji wyraźnie przewidzianych w regulaminie szkoły. W Luksemburgu od 21 kwietnia 2025 r. w szkołach podstawowych obowiązuje zakaz (z określonymi wyjątkami) używania przez uczniów mobilnych urządzeń elektronicznych. Na Łotwie zakaz korzystania z telefonów komórkowych w placówkach edukacyjnych wszedł w życie 31 maja 2025 r. i objął dzieci w placówkach przedszkolnych i uczniów klas od 1 do 6. W Szwecji podczas lekcji dozwolone jest jedynie takie korzystanie z telefonów komórkowych i innych urządzeń komunikacji elektronicznej, które odbywa się zgodnie z instrukcjami nauczyciela i ma na celu wspieranie rozwoju i nauki uczniów. We Włoszech zakaz używania telefonów komórkowych podczas lekcji oparto o ogólną zasadę właściwego zachowania, która jest formalnie zapisana w obowiązkach określonych w statucie ucznia. Zgodnie z aktualnymi wytycznymi zakazem używania telefonów komórkowych w placówkach edukacyjno-wychowawczych, nawet w celach dydaktycznych i edukacyjnych, objęte są dzieci przedszkolne oraz uczniowie szkół podstawowych i średnich pierwszego stopnia, z wyjątkiem przypadków, gdy użytkowanie tych urządzeń zostało przewidziane w indywidualnym lub spersonalizowanym programie edukacyjnym. Z kolei inne urządzenia, takie jak komputery i tablety, mogą być wykorzystywane w celach dydaktycznych pod kierunkiem nauczyciela. W Danii w odniesieniu do wyższych poziomów edukacji nie obowiązują przepisy o randze ustawowej odnoszące się do wykorzystania narzędzi cyfrowych w szkołach (takie przepisy obowiązują w przypadku żłobków i przedszkoli), jednak duński rząd zapowiedział wprowadzenie zakazu smartfonów w szkołach podstawowych i szkołach średnich pierwszego stopnia. W Finlandii ogólnokrajowe jednolite zasady regulujące użycie telefonów komórkowych oraz innych urządzeń mobilnych w czasie zajęć lekcyjnych i innych aktywności szkolnych zaczną obowiązywać od 1 sierpnia 2025 r.

Z kolei w państwach takich jak np. Austria, Czechy, Estonia, Irlandia, Holandia i Wielka Brytania regulacje dotyczące korzystania z telefonów komórkowych w szkołach pozostają na poziomie wewnętrznych regulaminów placówek edukacyjnych, i w związku z tym obowiązujące praktyki oraz poziom ograniczeń mogą różnić się nawet w obrębie jednego państwa.

Poniżej zaprezentowano nowo przyjęte rozwiązania dotyczące korzystania z urządzeń mobilnych w szkołach w Finlandii oraz przedstawiono stan prac nad wprowadzeniem ogólnokrajowego zakazu korzystania z urządzeń mobilnych w szkołach na Litwie.

W dniu 29 kwietnia 2025 r. fiński parlament przyjął ustawę nowelizującą ustawę o edukacji podstawowej³. Zmiany dotyczą m.in. korzystania z telefonów i innych urządzeń mobilnych podczas lekcji w szkołach podstawowych i wejdą w życie 1 sierpnia 2025 r. Organizatorzy kształcenia są zobowiązani zaktualizować swoje regulaminy porządkowe do tego terminu. Celem zmiany jest ograniczenie

³ *Laki perusopetuslain muuttamisesta*, 245/2025, <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/245> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 05 VIII 2025 r.].

rozpraszającego użycia telefonów, co ma sprzyjać lepszym warunkom do nauki i skupienia się uczniów. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 29 ustawy, każdy uczeń ma prawo do bezpiecznego środowiska nauki. Uczeń nie może korzystać z telefonu ani innego urządzenia mobilnego w trakcie lekcji, chyba że za zgodą nauczyciela – w celach edukacyjnych lub zdrowotnych – albo jeśli urządzenie pełni funkcję pomocy (np. wspomagającej naukę). Organizator kształcenia musi wprowadzić regulamin porządkowy, który będzie określał m.in. zasady przechowywania urządzeń oraz ich użytkowania poza lekcjami. Ustawa nie zakazuje korzystania z telefonów podczas przerw, posiłków czy innych momentów wolnych od zajęć dydaktycznych, ale przewiduje możliwość ograniczeń w tych sytuacjach na mocy regulaminów szkolnych. Miejsmem przechowywania urządzeń może być torba ucznia, specjalny „parking telefonów”, zamykana szafka lub inne miejsce wyznaczone przez szkołę. Naruszenie regulaminu może skutkować sankcjami dyscyplinarnymi. Zgodnie z art. 36 ustawy, szkoła ma prawo reagować na niewłaściwe zachowanie, łamanie zasad oraz niewywiązywanie się z obowiązków przez ucznia. Dyrektor i nauczyciele mają obowiązek interweniować także w przypadkach naruszenia prawa, nawet jeśli dane zachowanie nie zostało opisane w regulaminie.

Na Litwie nie ma obecnie ogólnokrajowego zakazu korzystania z telefonów komórkowych w szkołach, choć toczyła się dyskusja na temat jego ewentualnego wprowadzenia. Zgodnie z obecnym stanem prawnym szkoły mogą przyjmować wewnętrzne regulacje ustanawiające zasady dotyczące zachowania uczniów, w tym warunki korzystania z telefonów komórkowych w szkole. Takie postanowienia mogą także stanowić element tzw. umowy edukacyjnej, zawieranej między uczniem (rodzicami/opiekunami ucznia) a placówką edukacyjną. Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy oświatowej⁴ uczeń ma obowiązek stosowania się do wszelkich postanowień umowy edukacyjnej oraz wewnętrznych procedur szkolnych. Komisja Edukacji i Nauki w Seimasie (parlamencie Litwy) rozpatrywała dwa zgłoszone w tej sprawie projekty zmian ustawy oświatowej⁵. Zgodnie z pierwszym projektem wprowadzony miał być zakaz wykorzystywania w placówkach oświatowych (tylko w szkołach podstawowych lub w szkołach podstawowych i średnich) osobistych telefonów komórkowych, tabletów, inteligentnych zegarków i innych inteligentnych urządzeń podczas lekcji i przerw, z wyjątkiem szczególnych przypadków ustalonych przez Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu. Celem drugiego projektu było wprowadzenie zakazu wykorzystywania w szkołach technologii informacyjno-komunikacyjnych w celach innych niż edukacyjne. Zgodnie z projektem szkoły mogłyby ustalać wyjątki od procedury, a rada szkoły miałaby prawo do przedstawiania dyrektorowi szkoły wniosków dotyczących sposobu korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkole. Ostatecznie – zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie litewskiego Ministerstwa Edukacji, Nauki i Sportu z czerwca 2025 r.⁶ –

⁴ *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*, 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489 ze zm., tekst w j. litewskim: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>.

⁵ Projekt pierwszy: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/prefilledSearch/lt?reqNo=XVP-225>; projekt drugi: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/prefilledSearch/lt?reqNo=XVP-225>.

⁶ *ŠMSM teikia svarstyti rekomendaciją dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose projekta*, <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/smsm-teikia-svarstyti-rekomendaciju-del-mobiliuju-telefonu-naudojimo-mokyklose-projekta/>.

odstąpiono od wprowadzenia ogólnokrajowych ograniczeń dotyczących korzystania z telefonów komórkowych na poziomie ustawowym. Grupa robocza powołana przez Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu uznała, że ogólne obowiązkowe przepisy zakazujące korzystania z urządzeń mobilnych mogą stwarzać wyzwania dla społeczności szkolnych, a nawet przynieść odwrotny efekt. Ustalono, że zasady korzystania z telefonów komórkowych powinny być wynikiem porozumienia społeczności szkolnej. Powinny uwzględniać potrzeby konkretnej społeczności, wiek uczniów oraz aktywnie ich angażować, tak by mogli sami odpowiedzialnie decydować i uczciwie przestrzegać ustaleń. W związku z powyższym grupa robocza opracowała oraz przedstawiła projekt zaleceń dotyczących korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń inteligentnych w szkole. W zaleceniach określono wytyczne, na podstawie których każda szkoła opracuje własne zasady dotyczące używania telefonów komórkowych. Projekt zaleceń omawia ograniczenia dotyczące korzystania z urządzeń inteligentnych nie tylko podczas lekcji, ale także podczas przerw, w świetlicach czy podczas innych działań edukacyjnych poza terenem szkoły. W wewnętrznych aktach prawnych szkół proponuje się określenie, w jaki sposób będzie ograniczane korzystanie z telefonów komórkowych. Na przykład, po przybyciu ucznia do szkoły, telefony mogą być pozostawiane w specjalnie przygotowanych, bezpiecznych miejscach, wyłączone lub w trybie cichym mogą pozostać w plecakach uczniów, można też ustalić, że uczniowie w ogóle nie przynoszą ich do szkoły itp. Regulacje szkolne powinny również przewidywać środki monitorujące, zapewniające przestrzeganie ustalonych zasad korzystania z urządzeń, oraz konsekwencje za ich łamanie. Na przykład szkoła może mieć prawo tymczasowo zabrać wyłączony telefon, jeśli uczeń naruszył zasady. Przewidziane są wyjątki – np. dla uczniów starszych, używających telefonów do celów edukacyjnych, oraz dla uczniów ze szczególnymi potrzebami. Regulamin szkolny powinien także określać, w jaki sposób uczniowie mogliby szybko skontaktować się z rodzicami lub służbami ratunkowymi, jeśli zajdzie taka potrzeba. Zalecenia, na podstawie których szkoły opracują własne wewnętrzne regulaminy dotyczące korzystania z telefonów komórkowych, zostaną zatwierdzone wspólnym rozporządzeniem Minister Edukacji, Nauki i Sportu oraz Ministra Zdrowia.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

1.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe bezpośrednio odnosi się do kwestii korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych w art. 99 pkt 4. Zgodnie z tym przepisem, obowiązki ucznia określa się w statucie szkoły z uwzględnieniem obowiązków w zakresie przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły. Ustawodawca projektując ten przepis uznał, że „w tej kwestii szkoły przyjmują bardzo różne rozwiązania poczynawszy od regulacji mówiących o nieprzynoszeniu takich urządzeń poza wyznaczonymi terminami, a skończywszy na nieograniczonej możliwości korzystania z nich poza zajęciami edukacyjnymi i podczas przerw, wprowadzony został zapis obligujący uczniów do

przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych”⁷.

Zagadnienie zakazu korzystania z telefonów komórkowych przez uczniów w szkołach było poruszane m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który wskazywał, że statut szkoły może zabraniać korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych podczas zajęć lekcyjnych, a nauczyciel ma prawo nakazać wyłączenie urządzenia lub zdeponowanie go na czas trwania lekcji. Jednocześnie podkreślono, że szkoła nie ma uprawnień do rekwirowania przedmiotów należących do uczniów, a osoby pełnoletnie lub rodzice osób niepełnoletnich mogą w każdej chwili zażądać zwrotu rzeczy przechowywanych przez szkołę. Rzecznik Praw Obywatelskich podkreślił ponadto, że ewentualne wprowadzenie ustawowego zakazu przynoszenia telefonów komórkowych do szkoły mogłoby zostać uznane za nadmierne ograniczenie prawa własności ucznia lub jego rodziców⁸.

Podobne stanowisko zajmowane jest przez przedstawicieli doktryny. W literaturze wskazuje się bowiem, że „art. 99 pkt 4 nie dopuszcza, jak się wydaje, wprowadzania całkowitego zakazu przynoszenia urządzeń elektronicznych do szkoły; stanowiłoby to bowiem nadmierne ograniczenie uprawnień właściciela rzeczy ruchomej, określonych w art. 140 k.c.”⁹. Wskazuje się także na fakt, że „zakaz wnoszenia telefonów na teren szkoły byłby w dużym zakresie przepisem, którego nie da się egzekwować. Szkoła nie posiada bowiem możliwości kontrolowania uczniów pod kątem przedmiotów wnoszonych przez nich na teren szkoły”¹⁰.

Mając na uwadze powyższe, należy więc uznać, iż wprowadzenie generalnego zakazu używania przez uczniów szkół podstawowych telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość (co projektodawca wskazuje w DSR jako środek do osiągnięcia celu, jakim jest „osiągnięcie stanu, w którym zostaną ograniczone negatywne konsekwencje używania telefonów przez uczniów”) będzie zakazem ingerującym w uprawnienia właściciela rzeczy ruchomej, a własność jest prawem chronionym na mocy art. 21 Konstytucji¹¹. Zgodnie natomiast z art. 64 ust. 3 Konstytucji własność może być

⁷ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Prawo oświatowe (druk nr 1030, VIII kadencja), s. 27, dostępne pod adresem:

<https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/A6845D3FAD39F983C125806C0063B16E/%24File/1030.pdf>.

⁸ Zob. *Czy nauczyciel może zarekwirować telefon komórkowy ucznia?*, dostępne pod adresem: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/czy-nauczyciel-moze-zarekwirowac-telefon-komorkowy-ucznia>.

⁹ M. Pilich, *Komentarz do art. 99* [w:] M. Pilich (red.), *Prawo oświatowe. Komentarz*, LEX 2022. Podobne stanowisko zajął Ł. Korzeniowski twierdząc, że „statut szkoły powinien określać warunki wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły, do których przestrzegania byłiby zobowiązani uczniowie. Zdaniem autora z powyższego można wnioskować, że nie jest dopuszczalne wprowadzenie całkowitego zakazu wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych, gdyż PrOśw wymaga ustalenia w statucie określonych pozytywnych warunków”, zob. Ł. Korzeniowski, *Komentarz do art. 99* [w:] G. Krawiec (red.), *Prawo oświatowe. Komentarz*, Legalis 2025.

¹⁰ Ł. Korzeniowski, *op. cit.*

¹¹ Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego własność jest „prawem o szerokim zakresie, najsilniejszym prawem w stosunku do rzeczy, dającym osobie uprawnionej daleko idące kompetencje, jeśli chodzi o korzystanie z rzeczy, jej używanie, pobieranie pożytków, bezpośrednie lub pośrednie eksploatowanie przedmiotu własności, rozporządzanie nią *inter vivos* i *mortis causa*, a nawet wyzbycie się własności wedle własnego upodobania”. Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 17 XII 2008 r., sygn. akt P 16/08.

ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. W związku z faktem, iż własność jest prawem konstytucyjnie chronionym, ograniczenia w zakresie korzystania z tego prawa muszą być – zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji – ustanawiane wyłącznie w ustawie i tylko wtedy, gdy będzie to konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ponadto, takie ograniczenie nie mogłoby naruszać istoty ograniczanej wolności lub prawa. Tym samym projektowana regulacja powinna zostać przez projektodawcę oceniona pod kątem zgodności z wymogami art. 31 ust. 3 Konstytucji, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności, proporcjonalności oraz ochrony istoty prawa własności. Niedochowanie tych standardów może prowadzić do wątpliwości co do konstytucyjności wprowadzanych ograniczeń. Potencjalna kolizja z konstytucyjnie określonymi prawami, a także z zasadą proporcjonalności była również podnoszona w trakcie konsultacji społecznych projektu¹².

W doktrynie wskazuje się, że ograniczeniem konstytucyjnego prawa lub wolności jest „ingerencja, która polega na zawężeniu konstytucyjnego zakresu ochrony danego prawa lub wolności w odniesieniu do co najmniej jednego podmiotu danego prawa lub wolności”¹³. Zasada proporcjonalności ma charakter formalny, tzn. nie określa tych rodzajów działań organów państwa, które są niedopuszczalne, ale wskazuje na metodę ustalania granic dopuszczalnej ingerencji w sferę praw człowieka (art. 31 ust. 3) czy też w sferę wszelkich prawnie chronionych interesów podmiotów¹⁴. Zasada ta ma „zastosowanie w sytuacji konfliktu dobra cennego dla jednostki lub innego podmiotu odrębnego od państwa (np. jednostek samorządu terytorialnego) oraz dobra ogólnospołecznego”¹⁵. Ustawodawca, wprowadzając potencjalny zakaz stosowania telefonów komórkowych przez uczniów, będzie musiał więc wykazać, że projektowane ograniczenie spełnia przesłanki wynikające z zasady proporcjonalności, określonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Oznacza to, że takie ograniczenie musi być nie tylko ustanowione w ustawie, ale również konieczne w demokratycznym państwie prawnym dla ochrony wartości takich jak bezpieczeństwo, porządek publiczny, zdrowie, moralność publiczna czy wolności i prawa innych osób. Jednocześnie zakaz ten nie może naruszać istoty wolności i praw, a ingerencja w sferę praw ucznia, w szczególności prawo własności oraz prawo do prywatności, musi być uzasadniona i proporcjonalna do zamierzonego celu. Ustawodawca powinien wykazać, że nie istnieją mniej restrykcyjne środki pozwalające osiągnąć ten sam efekt, a ewentualny zakaz korzystania z telefonów komórkowych jest środkiem niezbędnym i adekwatnym do realnych zagrożeń czy potrzeb społecznych. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny, racjonalny prawodawca wybiera „cele służące najpełniejszej realizacji wyrażonego

¹² Zob. komentarze o ID: 209053, 213921, 220919, 209048.

¹³ L. Bosek, M. Szydło, *Komentarz do art. 31 [w:] M. Safjan, L. Bosek, Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, Legalis 2016.

¹⁴ Biuro Trybunału Konstytucyjnego, *Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego*, Warszawa 2015, s. 149.

¹⁵ K. Wojtyczek, *Granice ingerencji ustawodawczej w sferę praw człowieka w Konstytucji RP*, Kraków 1999, s. 166-167.

w Konstytucji systemu wartości, a następnie dobiera środki najbardziej adekwatne do realizacji tych celów. Za środki najbardziej adekwatne należy uznać te, które są po pierwsze skuteczne w realizacji pożądanego stanu faktycznego, a po drugie zgodne z przyjętym systemem wartości. Tak rozumiany model racjonalności prawodawcy pozwala uznać, że funkcja prawa polega na realizacji wartości o podstawowym znaczeniu dla jednostki i społeczeństwa i nie sprowadza się do skutecznego sterowania procesami społecznymi¹⁶.

Z zasady proporcjonalności Trybunał Konstytucyjny wyprowadził trzy powiązane obowiązki prawodawcy: „1) przyjmowanie danej regulacji tylko wówczas, gdy jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest związana, 2) kształtowanie danej regulacji w sposób zapewniający osiągnięcie zamierzonych celów (skutków), 3) zachowanie proporcji między efektami wprowadzonej regulacji a ciężarami bądź niedogodnościami wynikającymi z niej dla obywateli. Zasada ta kładzie szczególny nacisk na adekwatność celu i środka użytego do jego osiągnięcia. To znaczy, że spośród możliwych środków oddziaływania należałoby wybierać środki skuteczne dla osiągnięcia założonych celów, a zarazem jak najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być zastosowane, lub dolegliwe w stopniu nie większym niż jest to niezbędne dla osiągnięcia założonego celu”¹⁷.

Trybunał Konstytucyjny, badając, czy dane ograniczenie konstytucyjnych praw i wolności mieści się w zasadzie proporcjonalności, poszukuje odpowiedzi na trzy pytania: czy może ono doprowadzić do zamierzonych skutków, czy jest niezbędne dla ochrony interesu publicznego, z którym jest związane, oraz czy efekty ograniczenia pozostają w odpowiedniej proporcji do ciężarów nałożonych na obywatela¹⁸. Zasada proporcjonalności „z jednej strony stawia przed prawodawcą każdorazowo wymóg stwierdzenia rzeczywistej potrzeby dokonania w danym stanie faktycznym ingerencji w zakres prawa bądź wolności jednostki. Z drugiej zaś winna ona być rozumiana jako wymóg stosowania takich środków prawnych, które będą skuteczne, a więc rzeczywiście służące realizacji zamierzonych przez prawodawcę celów. Ponadto chodzi tu o środki niezbędne, w tym sensie, że chronić będą określone wartości w sposób, bądź w stopniu, który nie mógłby być osiągnięty przy zastosowaniu innych środków. Niezbędność to również skorzystanie ze środków jak najmniej uciążliwych dla podmiotów, których prawa lub wolności ulegną ograniczeniu. Ingerencja w sferę statusu jednostki musi więc pozostawać w racjonalnej i odpowiedniej proporcji do celów, których ochrona uzasadnia dokonane ograniczenie”¹⁹.

Rozważania te służą podkreśleniu, że ocena projektowanych regulacji nie może ograniczać się do analizy ich funkcjonalności czy zamierzonego celu. Musi ona uwzględniać również konstytucyjny standard ochrony praw jednostki, w szczególności zasadę proporcjonalności. W tym świetle należy obecnie przejść do omówienia szczegółowych rozwiązań zawartych w projekcie.

¹⁶ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 II 2014 r., sygn. akt K 23/10.

¹⁷ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 18 IX 2011 r., sygn. akt SK 2/10.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 I 1999 r., sygn. akt P 2/98.

W pierwszej kolejności warto wskazać, że Wnioskodawcy zdecydowali się na jednocześnie wprowadzenie generalnego zakazu korzystania przez uczniów szkół podstawowych, na terenie szkoły, z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość (projektowany art. 99a ust. 1 ustawy) oraz modyfikację istniejącego art. 99 pkt 4 ustawy, w którym utrzymano obowiązek określenia przez szkołę szczegółowych warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. W projektowanym art. 99 pkt 4 ustawy przewidziano bowiem dodanie sformułowania: „w tym zakazu, o którym mowa w art. 99a”. Takie rozwiązanie wydaje się być niespójne, z jednej strony bowiem wprowadzany jest generalny zakaz o charakterze ustawowym, który powinien obowiązywać bezpośrednio, a z drugiej, szkoły w dalszym ciągu będą zobligowane do określenia w swoich statutach szczegółowych warunków wnoszenia i korzystania z tych samych urządzeń. Nie jest przy tym jasne, jaki pozostaje zakres swobody szkoły w ustalaniu tych warunków w sytuacji, gdy ustawa bezwzględnie zakazuje korzystania z urządzeń objętych regulacją. W szczególności powstaje pytanie, czy szkoły mogą określać warunki korzystania z tych urządzeń w sposób mniej restrykcyjny niż generalny zakaz wynikający z ustawy.

Należy też zwrócić uwagę na potencjalne problemy z egzekwowaniem zakazu, o którym mowa w projektowanym art. 99a ust. 1 ustawy. Zakaz ten dotyczy wyłącznie korzystania z urządzeń, nie obejmując ich samego posiadania ani wnoszenia na teren szkoły. Tego rodzaju konstrukcja może prowadzić do trudności w zakresie rozróżnienia pomiędzy biernym posiadaniem a aktywnym używaniem danego urządzenia. Dodatkowo należy zauważyć, że zgodnie z przytoczonym już stanowiskiem Rzecznika Praw Obywatelskich szkoła nie posiada uprawnień do rekwirowania przedmiotów należących do uczniów. Bez wyraźnej zgody ucznia pełnoletniego albo rodziców lub opiekunów prawnych ucznia niepełnoletniego, szkoła nie ma prawa zatrzymywać tych przedmiotów. Osoby te mogą w każdej chwili zażądać ich zwrotu. Tym samym projektowane rozwiązanie, które zakłada wprowadzenie ustawowego zakazu korzystania z urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość, nie zapewnia instrumentów prawnych umożliwiających jego skuteczne egzekwowanie. Nawet jeżeli szkoła zdecyduje się na organizację depozytu dla telefonów komórkowych, ponosi odpowiedzialność za ewentualne szkody, takie jak kradzież lub uszkodzenie sprzętu. Tymczasem projekt ustawy nie odnosi się w żaden sposób do kwestii zasad odpowiedzialności szkoły za przechowywane urządzenia, pozostawiając tę istotną kwestię poza zakresem regulacji. Brak jednoznacznych przepisów w tym zakresie może rodzić niepewność prawną zarówno po stronie szkół, jak i rodziców, a w konsekwencji zniechęcać do wprowadzania praktycznych mechanizmów egzekwowania zakazu. Tymczasem jest to zagadnienie o znaczeniu zasadniczym dla realnego funkcjonowania projektowanych rozwiązań.

Wątpliwości interpretacyjne budzi również posłużenie się w projektowanym art. 99a ust. 1 sformułowaniem „urządzenia elektroniczne umożliwiające porozumiewanie się na odległość”. Termin ten nie został zdefiniowany ani w projekcie, ani w obowiązujących przepisach ustawy, a także nie znajduje oparcia

w innych aktach normatywnych, co może prowadzić do istotnych trudności w zakresie jego wykładni oraz praktycznego stosowania. W szczególności nie jest jasne, czy zakaz obejmuje wyłącznie telefony komórkowe i smartfony, czy również inne urządzenia wyposażone w funkcje komunikacyjne, takie jak zegarki typu smartwatch, tablety z kartą SIM, urządzenia z łącznością LTE, czy laptopy z możliwością prowadzenia rozmów głosowych lub przesyłania wiadomości w czasie rzeczywistym. W uzasadnieniu projektu wskazano, że doprecyzowanie używanego dotychczas w art. 99 pkt 4 ustawy pojęcia „inne urządzenia elektroniczne” miało na celu zawężenie zakresu przedmiotowego regulacji poprzez ograniczenie go do „urządzeń umożliwiających porozumiewanie się na odległość”. W ocenie Wnioskodawców zabieg ten miał na celu zapobieżenie nadmiernemu rozszerzeniu zakresu obowiązywania przepisu i umożliwienie skuteczniejszego egzekwowania zakazu. Niemniej jednak projekt nie zawiera definicji legalnej nowo wprowadzonego pojęcia ani też nie wskazuje przesłanek pozwalających na jego jednoznaczną interpretację. O ile w dotychczasowym brzmieniu art. 99 pkt 4 – w którym obowiązki ucznia w zakresie korzystania z urządzeń elektronicznych były określane na poziomie statutu szkoły – pewien stopień ogólności mógł być akceptowalny, o tyle wprowadzenie generalnego zakazu ustawowego wymaga zastosowania pojęć jednoznacznych. Przepis zakazujący określonego zachowania powinien w sposób możliwie precyzyjny wskazywać, jakie kategorie urządzeń objęte są zakazem, zwłaszcza w kontekście rozwoju technologii i coraz szerszego zastosowania funkcji komunikacyjnych w urządzeniach innych niż tradycyjny telefon komórkowy (np. zegarki typu smartwatch, tablety z funkcją SIM, urządzenia z dostępem do komunikatorów internetowych).

Wątpliwości budzi również zakres projektowanego zakazu. Zgodnie z treścią projektowanego art. 99a ust. 1, „uczeń szkoły podstawowej na terenie szkoły nie może korzystać z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość”. Przepis ten nie zawiera żadnego ograniczenia co do czasu obowiązywania zakazu, co oznacza, że zakaz korzystania z urządzeń elektronicznych obowiązywałby nawet po zakończeniu zajęć lekcyjnych, np. w czasie korzystania z boiska szkolnego, udziału w zajęciach pozalekcyjnych czy wydarzeniach otwartych. Projekt wprowadzie przewiduje możliwość określenia w statucie wyjątków od zakazu (art. 99a ust. 2), przy czym z jego treści wynika, że wyjątki te mogą dotyczyć w szczególności wykorzystywania urządzeń do celów działalności dydaktycznej. Zastosowanie zwrotu „w tym” wskazuje, że katalog wyjątków ma charakter otwarty, co pozwala szkołom na elastyczne kształtowanie rozwiązań statutowych w zależności od specyfiki ich funkcjonowania. Niemniej jednak należy zauważyć, że brak ustawowych wytycznych co do ram, kryteriów oraz dopuszczalnych granic tych wyjątków może skutkować istotnym zróżnicowaniem praktyk w poszczególnych szkołach.

Omawiany projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji (BEOS) Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii

Europejskiej²⁰. Omawiany projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu²¹.

2.

Opiniowany projekt do pewnego stopnia dotyczy wolności osobistej uczniów zagwarantowanej m.in. w art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), poddającego pod ochronę prawo do ochrony życia prywatnego. Zaproponowane rozwiązania nie budzą wątpliwości z punktu widzenia zgodności z EKPC.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

A) Podmioty, na które wpływa projekt

Projektowana ustawa będzie miała bezpośredni wpływ na:

1. szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży – w roku szkolnym 2023/2024 było ich około 14 000²² – w tym w szczególności na:
 - uczniów – w roku szkolnym 2023/2024 było ich około 3 000 000²³ – w tym uczniów należących do samorządu uczniowskiego,
 - rodziców i opiekunów uczniów, w tym tych, którzy są członkami rad rodziców,
 - nauczycieli – w roku szkolnym 2023/2024 było ich (w przeliczeniu na pełne etaty) 259 042²⁴,
 - dyrektorów i wicedyrektorów,
 - rady szkół i rady pedagogiczne w zakresie w jakim będą one uzupełniać zapisane w statucie obowiązki ucznia o obowiązek przestrzegania zakazu korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły,
2. podmioty prowadzące szkoły podstawowe²⁵, w tym jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie w jakim:
 - realizacja proponowanych przez Wnioskodawców zmian pociągnie za sobą dodatkowe działania w obszarze spraw finansowych (zob. pkt VIII opinii) lub administracyjnych²⁶,
 - podmioty te podejmować będą działania z obszaru profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień od Internetu, a także

²⁰ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Łukasz Osmalak)*, opinia BEOS z 11 VII 2025 r., BEOS-WPEiM-1327/25.

²¹ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Łukasz Osmalak) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu*, opinia BEOS z 11 VII 2025 r., BEOS-WAPEiM-1328/25.

²² *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024*, GUS, 2024, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/oswiata-i-wychowanie-w-roku-szkolnym-20232024,1,19.html>.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, organy prowadzące szkoły współpracują z podmiotami wspierającymi system oświaty w wykonywaniu zadań wymienionych w art. 1 ustawy.

²⁶ Np. zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, organ prowadzący szkołę sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.

działania mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach w obszarze korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (zob. pkt II opinii),

3. organy administracji publicznej²⁷ inne niż organy prowadzące szkoły, w tym ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w zakresie w jakim podejmować one będą działania z obszaru profilaktyki uzależnień od Internetu, a także działania mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach w obszarze korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (zob. pkt II opinii),
4. szkoły oraz placówki realizujące program wychowawczo-profilaktyczny²⁸, w zakresie w jakim będą one uwzględniać w jego treści zagrożenia związane z użytkowaniem Internetu (zob. pkt II opinii),
5. rady szkół i rady pedagogiczne, w zakresie w jakim będą one uwzględniać w statucie szkoły zasady współdziałania szkoły z rodzicami w obszarze profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień od Internetu (zob. pkt II opinii).

Projektowane regulacje będą mogły również – w sytuacji objęcia zakazem korzystania z telefonów komórkowych również szkół ponadpodstawowych oraz placówek²⁹ – w sposób bezpośredni oddziaływać na:

ponadpodstawowe dla młodzieży – w roku szkolnym 2023/2024 było ich 6 935³⁰ – w tym w gółości na:

- uczniów – w roku szkolnym 2023/2024 było ich około 1 800 000³¹ – w tym uczniów należących do samorządu uczniowskiego,
- rodziców i opiekunów uczniów, w tym tych, którzy są członkami rad rodziców,
- nauczycieli – w roku szkolnym 2023/2024 było ich około 125 000 (w przeliczeniu na pełne etaty)³²,
- dyrektorów i wicedyrektorów,
- rady szkół i rady pedagogiczne, w zakresie w jakim będą one uzupełniać zapisane w statucie obowiązki ucznia o obowiązek przestrzegania zakazu korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły,
- inne placówki dla dzieci i młodzieży – takie jak: placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego, branżowe centra umiejętności, placówki artystyczne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem zamieszkania oraz biblioteki pedagogiczne³³ – w tym w szczególności na:

²⁷ Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, organy administracji publicznej współpracują z podmiotami wspierającymi system oświaty w wykonywaniu zadań wymienionych w art. 1 ustawy.

²⁸ Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, program wychowawczo-profilaktyczny realizują „szkoły oraz placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3-5, 7 i 8”.

²⁹ Chodzi o placówki, o których mowa w art. 2 ust. 2 opiniowanego projektu.

³⁰ *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024*, op. cit.

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

³³ Zgodnie z art. 4 pkt 14 ustawy – Prawo oświatowe, wszystkie wymienione podmioty są „placówkami” w rozumieniu ustawy.

- przebywające na ich terenie dzieci i młodzież oraz na ich rodziców,
- pracujących w nich nauczycieli i opiekunów,
- dyrektorów i wicedyrektorów,
- prowadzące je podmioty.

Ponadto projektowana ustawa będzie mogła mieć pośredni wpływ na:

1. cały system oświaty, w tym w szczególności na wspierające go podmioty – takie jak: organizacje pozarządowe, instytuty badawcze, instytucje kultury oraz podmioty prowadzące statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania³⁴ – w zakresie w jakim podejmować one będą działania z obszaru profilaktyki uzależnień (zob. pkt II opinii),
2. całe społeczeństwo.

B) Wpływ na społeczeństwo

Przeprowadzane w ostatnich latach badania i analizy praktyk cyfrowych dzieci i młodzieży bezsprzecznie wskazują na istnienie podjętego przez Wnioskodawców problemu, a raczej szeregu problemów. W ciągu ostatniej dekady zaobserwować można było zarówno stopniowe pogarszanie się stanu zdrowia psychicznego kolejnych, najmłodszych pokoleń³⁵, jak i wzrastającą liczbę istniejących w świecie cyfrowym zagrożeń, które dotyczą przede wszystkim najmłodszych³⁶. Dodatkowo, jak pokazują liczne raporty, systematycznie spada wiek „cyfrowej inicjacji”, w tym wiek posiadania pierwszego smartfona³⁷. Jak pokazują zarówno polskie jak i zagraniczne opracowania, zjawiska te i wynikające z nich problemy bardzo silnie oddziałują na polskie dzieci i na polską młodzież³⁸.

Pogarszanie się dobrostanu psychicznego najmłodszych oraz fakt, iż coraz więcej młodszych dzieci spędza w sieci wzrastającą ilość czasu³⁹ nie muszą być – wbrew temu jak zakładają Wnioskodawcy – powiązane ze sobą w sposób przyczynowo-skutkowy. Mimo że istnieje korelacja między intensywnym korzystaniem z Internetu a różnego rodzaju problemami i zaburzeniami z obszaru zdrowia psychicznego (takimi jak depresja, zaburzenia lękowe, zaburzenia nastroju,

³⁴ Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, podmioty wspierające system oświaty uczestniczą wraz z organami administracji publicznej, w tym organami prowadzącymi szkoły i placówki w wykonywaniu zadań wymienionych w art. 1 ustawy.

³⁵ Vide np. *Age of First Smartphone/Tablet and Mental Wellbeing Outcomes*, Sapient Labs, 2023, <https://sapientlabs.org/wp-content/uploads/2023/05/Sapient-Labs-Age-of-First-Smartphone-and-Mental-Wellbeing-Outcomes.pdf>.

³⁶ Vide np. *EU Kids Online 2020. Survey results from 19 countries*, <https://www.eukidsonline.ch/files/Eu-kids-online-2020-international-report.pdf>, s. 61-68; *Nastolatki 3.0. Raport z Ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK 2023, <https://www.nask.pl/magazyn/nastolatki-3-0-raport-z-ogolnopolskiego-badania-uczniow-i-rodzicow>.

³⁷ Vide np. *Age of First Smartphone/Tablet and Mental Wellbeing Outcomes*, op. cit.

³⁸ Vide np. *EU Kids Online 2020...*, op. cit.; *Nastolatki 3.0...*, op. cit.; *Problematyczne używanie internetu przez młodzież. Raport z badań*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2019, <https://fdds.pl/co-robimy/raporty-z-badan/2019/problematyczne-uzywanie-internetu-przez-mlodziez.html>.

³⁹ Vide np. *Age of First Smartphone/Tablet and Mental Wellbeing Outcomes*, op. cit., *Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie*, Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 oraz Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa” 2025, <https://cyfroweobywatelstwo.pl/wp-content/uploads/2025/03/RAPORT-INTERNET-DZIECI-2025.pdf>.

ADHD, problemy ze snem, nadużywanie alkoholu czy myśli i zachowania samobójcze⁴⁰, nie ma dowodów naukowych na to, iż te ostatnie co do zasady są skutkiem nadużywania Internetu i/lub telefonów komórkowych. W oparciu o wyniki przeprowadzonych dotychczas badań można jedynie stwierdzić, iż związek pomiędzy uzależnieniem od Internetu a niektórymi zaburzeniami (np. depresją i zaburzeniami snu) może być związkiem dwustronnym⁴¹. Istnieje również kilka nowych badań, które wskazują na związek między wzrostem częstotliwości korzystania z telefonu i/lub mediów społecznościowych a pogarszaniem się samopoczucia, aktywności fizycznej, snu i osiągnięć uczniów, jak również ich szeroko rozumianego zdrowia psychicznego⁴². Ponadto można wskazać szereg czynników sprzyjających uzależnieniu cyfrowemu wśród dzieci i młodzieży oraz przed nim chroniących, takich jak czynniki indywidualne, społeczne, rodzinne, szkolne i socjodemograficzne⁴³.

Najczęściej wskazywanymi w literaturze czynnikami ryzyka nadmiernego korzystania z Internetu są: (a) wśród czynników indywidualnych: neurotyzm i strategie radzenia sobie ze stresem oparte na unikaniu i emocjach; (b) wśród czynników społecznych: poczucie osamotnienia; (c) wśród czynników rodzinnych: niebezpieczny styl przywiązania, konflikty rodzinne, słabe więzi rodzinne, nadopiekuńczość rodzicielska, brak kontroli czasu spędzanego przez dziecko online oraz naużywanie e-mediów przez rodziców; (d) wśród czynników szkolnych: niski poziom kompetencji szkolnych, słaba więź ze szkołą, silne odczuwanie stresu szkolnego oraz doświadczanie przemocy rówieśniczej; zaś (e) wśród czynników socjodemograficznych: płeć żeńska (jeśli chodzi o korzystanie z mediów społecznościowych) lub płeć męska (jeśli chodzi o nadużywanie gier komputerowych) oraz starszy wiek⁴⁴. Natomiast do czynników ochronnych zaliczane są przede wszystkim: (a) określone cechy osobowości (takie jak np. stabilność emocjonalna, otwartość na doświadczenia, ugodowość i sumienność), poczucie własnej skuteczności, zdolności do samoregulacji i samokontroli oraz regularne poświęcanie przez dziecko czasu na aktywność fizyczną i hobby niezwiązane z Internetem (jako czynniki zdrowotne i indywidualne); (b) kompetencje społeczne, dobre wyniki w nauce, wsparcie ze strony rodziny, rówieśników

⁴⁰ Vide np. *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież: badanie rozpowszechnienia problemu, jego determinantów i nowej interwencji profilaktycznej redukującej skalę problemu*, Fundacja Badań Społecznych, Szczecin 2023, <https://www.gov.pl/web/psse-zlotoryja/naduzywanie-mediow-elektronicznych-przez-dzieci-i-mlodziez>, s. 10-13.

⁴¹ Tzn. zarówno depresja stanowić może wynik nadużywania Internetu, jak nadużywanie Internetu stanowić może wynik depresji – vide np. *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 12.

⁴² Vide np. V. A. Goodyear et. al, *School phone policies and their association with mental wellbeing, phone use, and social media use (SMART Schools): a cross-sectional observational study*, „The Lancet Regional Health – Europe 2025”, Volume 51, 101211, [https://www.thelancet.com/journals/lanep/article/PIIS2666-7762\(25\)00003-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanep/article/PIIS2666-7762(25)00003-1/fulltext), s. 8-9; A. K. Przybylski, A. O. DPhil, N. Weinstein, *How Much Is Too Much? Examining the Relationship Between Digital Screen Engagement and Psychosocial Functioning in a Confirmatory Cohort Study*, „Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry” 2020, Vol 59, Iss. 9, September, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0890856719314376>.

⁴³ Ibidem, s. 10.

⁴⁴ *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 14-22; *Problematyczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 12 i 55.

i nauczycieli, prowadzenie przez rodziców rozmów z dzieckiem na temat bezpieczeństwa w Internecie, a także zainteresowanie rodziców aktywnością dziecka online (jako czynniki społeczne, rodzinne i szkolne)⁴⁵. Co warto podkreślić, wyniki badań wskazują, iż czynniki ryzyka mają większy wpływ na występowanie uzależnienia od Internetu i/lub telefonu komórkowego, niż czynniki ochronne⁴⁶.

Należy podkreślić, iż zarówno uzależnienie od Internetu, jak i uzależnienie od smartfonów, na których skupiona jest uwaga w opiniowanym projekcie, nie są zjawiskami jednoznacznie zdefiniowanymi i wystarczająco przebadanymi. Żadne z nich nie występuje w obowiązującej klasyfikacji chorób, brak jest również powszechnie przyjętych⁴⁷ i skutecznych narzędzi diagnostycznych pozwalających na ich rozpoznawanie u konkretnych osób⁴⁸. Co więcej niektórzy badacze uznają za nieuprawnione posługiwanie się pojęciem uzależnienia w odniesieniu do technologii cyfrowych, w tym do Internetu oraz służących do korzystania z niego urządzeń⁴⁹, mimo powszechnego stosowania kategorii uzależnień behawioralnych w dyskursie naukowym⁵⁰.

Zważywszy że teoretycy i praktycy nie są zgodni zarówno co do samych określeń, jak i odpowiadających im zjawisk, w literaturze poświęconej patologicznemu korzystaniu z technologii cyfrowych występuje bardzo wiele różnych terminów, które traktowane bywają jako bliższe lub dalsze synonimy. W przypadku uzależnienia od Internetu, wśród terminów takich wymienić można m.in. „problematiczne korzystanie z Internetu”, „patologiczne używanie Internetu”, „nadużywanie Internetu” czy „zaburzenia korzystania z Internetu”⁵¹. Ponadto, toczy się naukowa dyskusja dotycząca tego, czy uzależnienie od Internetu powinno być ujmowane globalnie (jako uzależnienie od określonego medium) czy też w podziale na poszczególne kategorie czynności (takie jak np. korzystanie z mediów społecznościowych czy granie w gry hazardowe)⁵² i/lub urządzeń za pośrednictwem których dostęp do Internetu jest uzyskiwany, takich jak komputery, telefony komórkowe, tablety czy smartwatche⁵³.

Niejasność i wielość stosowanych pojęć, a także brak ogólnie przyjętego narzędzia, które w miarę jednoznacznie wskazywałoby, kiedy młody człowiek

⁴⁵ *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 14-21; *Problematiczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 12 i 55.

⁴⁶ *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 5.

⁴⁷ W chwili obecnej stosowanych jest bardzo wiele różnych narzędzi – vide np. *Problematiczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 9-10.

⁴⁸ *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 3.

⁴⁹ Pogląd taki podzielali niektórzy uczestnicy konsultacji – vide np. „Nie istnieje uzależnienie od technologii, to mechaniki używane przez twórców aplikacji mogą być uzależniające a wręcz są takie celowo.” – ID ankiety: 40582.

⁵⁰ *Problematiczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 7; E. Krzyżak-Szymańska, *Uzależnienia technologiczne wśród dzieci i młodzieży. Teoria, profilaktyka, terapia – wybrane zagadnienia*, Kraków 2018, [https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2022/11/uzaleznienia-technologiczne-wsrod-dzieci-i-młodzieży-teoria-profilaktyka-terapia-wybrane-zagadnienia.pdf](https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2022/11/uzaleznienia-technologiczne-wsrod-dzieci-i-mlodziezy-teoria-profilaktyka-terapia-wybrane-zagadnienia.pdf), s. 17-18.

⁵¹ Ibidem, s. 18.

⁵² *Problematiczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 7.

⁵³ M. Rowicka, *Przegląd i analiza badań z zakresu e-uzależnień wśród dzieci i młodzieży w Polsce wraz z wnioskami i rekomendacjami w zakresie profilaktyki e-uzależnień*, 2018, https://www.kbpn.gov.pl/porta1?id=15&res_id=9249294, s. 5.

przejawia zachowania typowe dla uzależnienia od Internetu lub poszczególnych wykonywanych za jego pośrednictwem czynności, nie tylko utrudniają dokonanie diagnozy istniejącego problemu, ale również czynią niełatwym zadanie znalezienia odpowiednich środków zaradczych, w tym stworzenie programów terapeutycznych⁵⁴ oraz działań profilaktycznych, które będą w stanie ograniczyć skalę niepożądanych zjawisk. Przykładem studiów i analiz, które wychodzą naprzeciw wskazanym trudnościom, są m.in. popularne w ostatnim czasie badania nad problematycznym używaniem Internetu (PUI)⁵⁵, w tym nad problematycznym korzystaniem z mediów społecznościowych⁵⁶. Zgodnie z wynikami międzynarodowych badań nad PUI, w 2022 r. około 11% nastolatków na świecie korzystało z mediów społecznościowych w sposób problematyczny⁵⁷. Polscy nastolatki plasują się na tym tle jako osoby charakteryzujące się ponadprzeciętnym poziomem PUI. W 2019 r. 12% polskich nastolatków było problematycznymi użytkownikami Internetu⁵⁸, zaś w 2022 r. aż 8% spośród nich cechował bardzo wysoki poziom wskaźnika PUI⁵⁹. W Polsce i na świecie dziewczęta oraz starsi nastolatki wykazują wyższy poziom PUI⁶⁰.

Inną obok skali PUI przydatną miarą patologicznego korzystania z Internetu jest czas pozostawania online. Jak pokazują wyniki badania Mediapanel, najmłodszy polscy internauci (w wieku 7-14 lat) przynajmniej raz dziennie łączą się z Internetem i poświęcają średnio na aktywność online aż 4 h 29 min⁶¹. Czas taki, jak wskazuje się w literaturze, przekracza umiarkowaną dzienną „dawkę” kontaktu ze światem wirtualnym, która może mieć korzystny wpływ na dobrostan psychiczny młodego człowieka⁶².

Fakt, iż intensywne korzystanie z Internetu może nie tylko powodować ogólny spadek samopoczucia i odbijać się negatywnie na wynikach w nauce, ale również przyczyniać się do ogólnego pogorszenia stanu zdrowia psychicznego, jest ważnym argumentem przemawiającym za potrzebą podjęcia działań mających na celu ograniczenie czasu, jaki dzieci i młodzież poświęcają na korzystanie ze smartfonów oraz Internetu, w tym w szczególności z mediów społecznościowych. Jedną z możliwości jest wprowadzenie proponowanego przez Wnioskodawców zakazu korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych

⁵⁴ *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 6; M. Rowicka, op.cit. s. 60-65.

⁵⁵ Vide np. *EU Kids Online 2020...*, op. cit.; *Nastolatki 3.0...*, op. cit.; *Problematyczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit.

⁵⁶ Vide np. M. Boniel-Nissim et al., *A focus on adolescent social media use and gaming in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children. international report from the 2021/2022 survey*, Volume 6, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe 2024, <https://hbsc.org/publications/reports/a-focus-on-adolescent-social-contexts-in-europe-central-asia-and-canada-volume-7/>.

⁵⁷ M. Boniel-Nissim et al., op. cit., s. vii – W badaniu wzięli udział nastolatki w wieku 11, 13 i 15 lat pochodzący z 40 krajów. Najniższy odsetek problematycznych użytkowników mediów społecznościowych odnotowany został w Hiszpanii (5%), a największy w Rumunii (22%).

⁵⁸ *Problematyczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 6.

⁵⁹ *Nastolatki 3.0...*, op. cit. 8.

⁶⁰ M. Boniel-Nissim et al., op. cit., s. vii; *Problematyczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., s. 6.

⁶¹ *Internet dzieci...*, op. cit., s. 30.

⁶² A. K. Przybylski, A. O. DPhil, N. Weinstein, op. cit.

umożliwiających porozumiewanie się na odległość przez uczniów na terenie szkoły. Ponieważ zakazy takie wprowadzone zostały w ostatnich latach w wielu szkołach na całym świecie, istnieje coraz więcej danych pozwalających na analizę i ocenę ich skuteczności. Jak wskazuje się w literaturze, duża część tych opracowań nie ma charakteru naukowego i bazuje na niereprezentatywnych danych gromadzonych przez administrację publiczną⁶³. Nieliczne zaś badania naukowe, przeprowadzone w takich krajach, jak Hiszpania i Wielka Brytania, bazują najczęściej na różnego rodzaju danych zastanych.

Badania przeprowadzone w Hiszpanii wskazują, iż zakazanie smartfonów w szkołach może przyczynić się do zmniejszenia poziomu przemocy rówieśniczej oraz do znaczącej poprawy osiąganych przez uczniów wyników w nauce⁶⁴. Zdecydowanie mniej jednoznaczne wnioski można wyciągnąć z badań dotyczących uczniów uczęszczających do szkół w Wielkiej Brytanii. Zgodnie z ich wynikami wprowadzenie zakazu korzystania z telefonów na terenie szkoły nie wpływa na ogólny dobrostan psychiczny uczniów, w tym nie obniża cechującego ich poziomu problematycznego korzystania z mediów społecznościowych⁶⁵, może ono jednak przyczyniać się do wzrostu osiągnięć szkolnych uczniów⁶⁶. Wystąpienie tego ostatniego skutku uzależnione może być od tego, czy wprowadzenie zakazu spowoduje obniżenie ogólnego czasu, jaki dzieci i młodzież poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z Internetu⁶⁷. Jak bowiem zwracają uwagę badacze, czas przebywania w sieci w trakcie zajęć lekcyjnych stanowi jedynie niewielką część czasu, jaki młodzi ludzie spędzają w świecie wirtualnym⁶⁸.

⁶³ Ibidem, s. 2.

⁶⁴ P. Beneito, Ó. Vicente-Chirivella, *Banning mobile phones in schools: Evidence from regional-level policies in Spain*, „Applied Economic Analysis” 2022, 30(90), <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/AEA-05-2021-0112/full/html>.

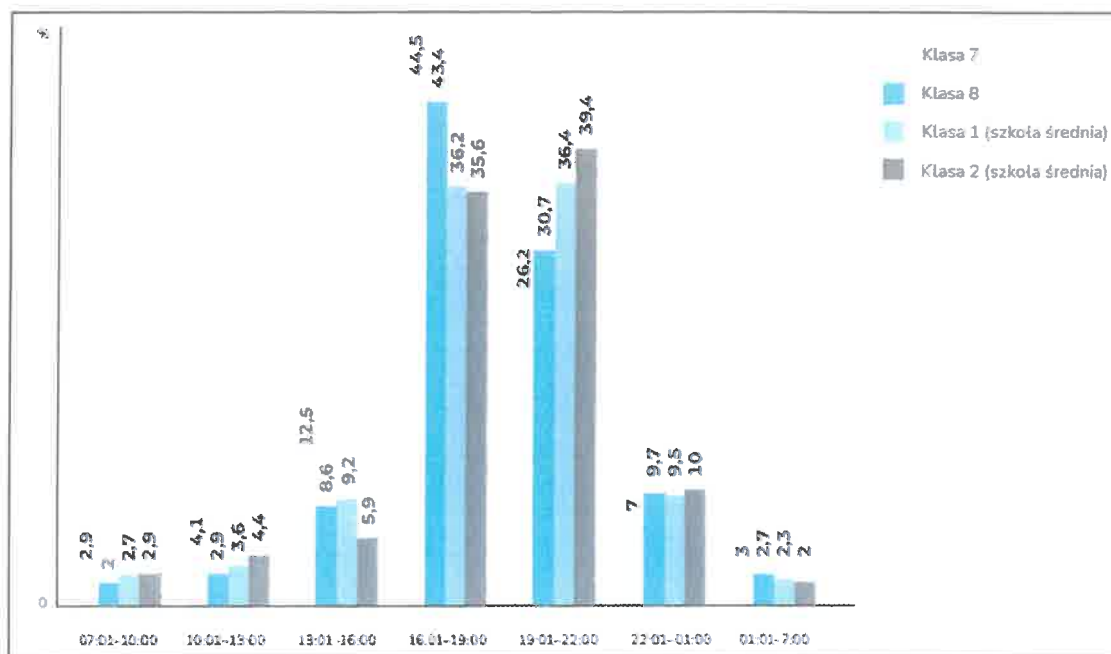
⁶⁵ V. A. Goodyear et. al, op. cit., s. 10.

⁶⁶ L.-P. Beland, R. Murphy, *Ill communication: Technology, distraction and student performance*, „Labour Economics” 2016, 41.

⁶⁷ V. A. Goodyear et. al, op. cit., s. 14.

⁶⁸ Ibidem, s. 12.

Wykres 1. Deklarowane godziny najczęstszego korzystania z Internetu w dni powszednie w podziale na klasy⁶⁹

Źródło: *Nastolatki 3.0. Raport z Ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK 2023, s. 18.

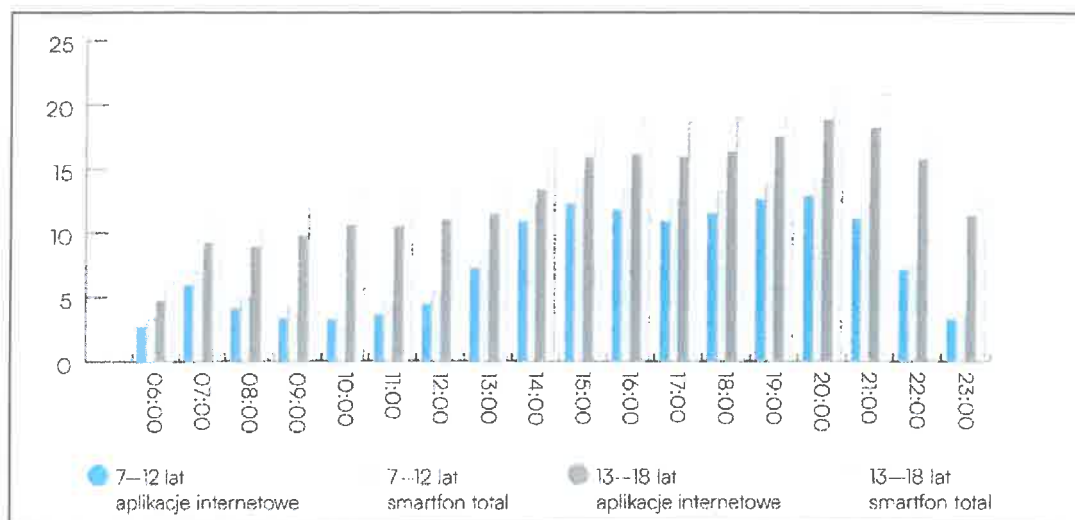
Zgodnie z wynikami badań przeprowadzonymi w 2022 i 2024 r. polscy uczniowie, w szczególności uczniowie szkół podstawowych, korzystają z Internetu w głównej mierze po zakończeniu zajęć lekcyjnych, w tym późnym wieczorem⁷⁰ (patrz Wykres 1 i 2), o czym bardzo często nie wiedzą ich rodzice⁷¹. Fakt, iż to właśnie najmłodsi uczniowie spędzają szczególnie dużą część dziennego czasu online poza szkołą, wynika głównie z tego, iż ich starsi koledzy przebywają w sieci w godzinach zajęć lekcyjnych większą ilość czasu.

⁶⁹ Odpowiedzi udzielone na pytanie: *W jakich godzinach najczęściej aktywnie korzystałeś/ korzystałaś z internetu (patrzyłeś/patrzyłaś w ekran smartfona lub komputera) w ostatnim tygodniu w dni powszednie (tj. od poniedziałku do piątku)?*

⁷⁰ *Internet dzieci...*, op. cit., s. 57; *Nastolatki 3.0...*, op. cit., s. 18.

⁷¹ *Nastolatki 3.0...*, op. cit., s. 19.

Wykres 2. Średni czas korzystania ze smartfona (obliczony wśród wszystkich z danej grupy wiekowej) w poszczególnych godzinach doby w dni powszednie wyrażony w minutach

Źródło: *Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie*, Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 oraz Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa” 2025, s. 57.

Proporcja czasu spędzanego online w szkole do czasu spędzanego online poza szkołą ma kluczowe znaczenie przy ocenie skuteczności zakazu korzystania ze smartfonów na terenie szkoły. To właśnie bowiem całkowity czas poświęcany na korzystanie z Internetu w ciągu dnia ma decydujący wpływ na samopoczucie uczniów, osiągane przez nich wyniki oraz stan zdrowia. Zakładając, iż skutkiem wprowadzenia zakazu będzie jedynie redukcja czasu korzystania z telefonów podczas przebywania w szkole, osiągnięty spadek ilości czasu spędzanego online może okazać się za mały, aby móc zniwelować negatywne skutki wywoływane przez nadmierne korzystanie z Internetu. W rezultacie sam zakaz telefonów w szkołach, bez podejmowania odpowiednich działań przez rodziców i opiekunów, nie doprowadzi do poprawy stanu zdrowia młodych ludzi, nie przyczyni się on również do zmniejszenia ryzyka występowania wśród nich PUI.

Dodatkowo, z uwagi na fakt, iż głównymi determinantami uzależnienia od Internetu są, jak już zostało wskazane, czynniki rodzinne i czynniki szkolne, patologiczne korzystanie z Internetu nie zostanie wyeliminowane bez podjęcia działań mających na celu poprawę relacji rodzinnych oraz rówieśniczych. Owe poprawy nie zapewnią postulowane przez Wnioskodawców działania edukacyjne i profilaktyczne koncentrujące się na podnoszeniu wiedzy uczniów na temat zagrożeń wynikających z nadużywania technologii cyfrowych oraz rozwoju umiejętności radzenia sobie z tymi zagrożeniami. Zgodnie bowiem z badaniami optymalną strategią profilaktyki w przypadku uzależnienia cyfrowego jest łączenie działań uświadamiających (oddziaływanie bezpośrednie) z działaniami skierowanymi na główne determinanty uzależnienia (oddziaływanie pośrednie), tj. działań mających na celu redukcję pierwotnych przyczyn uzależnienia – tak indywidualnych (np. niekonstruktywnego radzenia sobie ze stresem), jak

i relacyjnych (np. niezdrowej relacji z rodzicami)⁷². Uwzględnienie oddziaływań pośrednich ma szczególne znaczenie z uwagi na fakt, iż polskich nastolatków problematycznie używający Internetu cechuje niski poziom wsparcia ze strony rodziny, rówieśników i nauczycieli – ich rodzice rzadko rozmawiają z nimi na temat bezpieczeństwa w Internecie, jak również rzadko interesują się ich aktywnością w sieci⁷³. Jednocześnie nastolatki ci mają negatywny stosunek do szkoły i silnie odczuwają stres szkolny⁷⁴. Ponieważ jedną z przyczyn wzrostu korzystania z Internetu przez młodych ludzi jest model biznesowy właścicieli portali społecznościowych polegający na ciągłym zwiększaniu atrakcyjności użytkowej swoich produktów⁷⁵, istotnym czynnikiem wpływającym na skuteczność rozwiązań mających na celu obniżenie częstotliwości korzystania z mediów społecznościowych, (w tym zakazu korzystania z telefonów komórkowych) będą również działania podejmowane przez i wobec właścicieli owych portali.

W oparciu o powyższe rozważania można stwierdzić, iż projektowana ustawa nie gwarantuje realizacji swojego głównego celu, jakim – zgodnie z deklaracją Wnioskodawców – jest ograniczenie negatywnych konsekwencji używania telefonów przez uczniów (zob. uzasadnienie projektu). W szczególności dotyczy to zmniejszenia ryzyka uzależnienia od Internetu i/lub od telefonów komórkowych wśród dzieci i młodzieży oraz ogólnego pozytywnego wpływu na ich stan zdrowia psychicznego i fizycznego – jak zostało bowiem już kilkakrotnie podkreślone – głównymi czynnikami ryzyka problematycznego korzystania z Internetu wśród młodych ludzi są niezdrowe relacje z rodzicami oraz problemy w szkole. Zupełnie inaczej wygląda natomiast sytuacja z wystąpieniem takich zadeklarowanych przez Wnioskodawcę skutków, jak podniesienie wiedzy rodziców na temat zagrożeń wynikających z nadużywania Internetu oraz wdrażanie przez szkoły wprowadzonego zakazu, w tym realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych zmierzających do wyjaśnienia zasadności wdrażanej regulacji (zob. DSR). Skutki te wystąpią z bardzo dużym prawdopodobieństwem w sytuacji wprowadzenia proponowanych zmian prawnych.

C) Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne poświęcone projektowi cieszyły się sporym zainteresowaniem. Wzięły w nich udział 543 osoby, z czego 292 udzieliły komentarzy. Większość komentujących (około 60%) wyraziła poparcie dla głównego celu projektu, a jedynie co 5 komentujący sprzeciwił się proponowanym w nim zmianom prawnym. Niecała połowa komentujących zgodziła się tak z przyjętymi przez Wnioskodawców założeniami, jak i z proponowanymi przez nich zmianami prawnymi. 1/6 wskazywała bądź na potrzebę rozszerzenia lub zawężania proponowanego w projekcie zakazu, bądź na warunki, pod którymi ich zdaniem ów zakaz może zostać wprowadzony.

⁷² *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 101.

⁷³ *Problematyczne używanie internetu przez młodzież...*, op. cit., 55.

⁷⁴ *Ibidem*, s. 55.

⁷⁵ Vide np. *Internet dzieci...*, op. cit., s. 69; *Nadużywanie mediów elektronicznych przez dzieci i młodzież...*, op. cit. s. 4.

Zwolennicy proponowanych zmian – wśród których niemałą część stanowili z troskani rodzice⁷⁶ oraz pracujący w szkołach nauczyciele⁷⁷ – podkreślali, iż „zakaz używania smartfonów w szkole jest koniecznością”⁷⁸, a jego wprowadzenie będzie „bardzo dobrym krokiem w kierunku uzdrowienia sytuacji w szkołach”⁷⁹. Powołując się z jednej strony na wyniki badań naukowych⁸⁰, a z drugiej na doświadczenia innych krajów⁸¹, wskazywali oni zarówno na szkodliwość nadmiernego korzystania ze smartfonów, jak i na potencjalne korzyści, jakie wynikałyby z wprowadzenia zakazu korzystania z nich na terenie szkoły. Najczęściej wymienianymi negatywnymi skutkami intensywnego korzystania z telefonów komórkowych przez dzieci i młodzież były kolejno: trudności z koncentracją⁸², problemy natury psychicznej⁸³, upośledzenie kompetencji społecznych⁸⁴ oraz kontakt z nieodpowiednimi dla młodych ludzi treściami⁸⁵. Natomiast wśród możliwych pozytywnych konsekwencji zakazu smartfonów w szkołach przywoływane były w pierwszej kolejności: poprawa zdrowia psychicznego⁸⁶, rozwój umiejętności komunikacyjnych i interpersonalnych⁸⁷ oraz polepszenie zdolności koncentracji⁸⁸ u dzieci i młodzieży. Ponadto zwolennicy projektu zwracali uwagę na takie skutki pośrednie projektowanej ustawy, jak ułatwienie pracy nauczycielom⁸⁹ oraz wsparcie rodziców starających się ograniczyć swoim dzieciom dostęp do telefonu komórkowego⁹⁰. Najczęściej wskazywaną przez zwolenników

⁷⁶ Vide np. „Mam dzieci w wieku przedszkolnym i jestem przerażony zachowaniem niektórych rodziców - niektóre dzieci potrafią cytować wulgarne treści z TikToka, a także dzielnic grupę na tych, których rodzice mają iPhone'y i inne telefony.” – ID ankiety: 39381; „Problem nadużywania telefonów komórkowych w szkołach przybrał niewyobrażalną skalę i z roku na rok narasta. Jako rodzic czekam z niecierpliwością na wprowadzenie ustawy.” – ID ankiety: 40469.

⁷⁷ Vide np. „Jestem nauczycielem z 10-letnim stażem i z trwogą obserwuję zmiany jakie wśród uczniów powoduje permanentne używanie smartfonów.” – ID ankiety: 42784; „Jako nauczyciel i wychowawca w szkole podstawowej - w pełni zgadzam się z proponowanymi rozwiązaniami i widzę potrzebę wprowadzenia ich w życie” – ID ankiety: 40901.

⁷⁸ ID ankiety: 42808.

⁷⁹ ID ankiety: 39381.

⁸⁰ Vide np. „Już wiele badań naukowych wskazuje, że dzieci, które korzystają z mediów społecznościowych i mają ciągły, nieuregulowany dostęp do internetu mają większe szanse na zwiększone kompleksy, znacznie częściej są narażone na depresję i PTSD.” – ID ankiety: 41679.

⁸¹ Vide np. „Podobny zakaz wprowadzony w Holandii znacznie poprawił poziom skupienia oraz wyniki w nauce uczniów.” – ID ankiety: 41945.

⁸² Vide np. ID ankiety: 39384.

⁸³ Vide np. ID ankiety: 40789.

⁸⁴ Vide np. ID ankiety: 42403.

⁸⁵ Vide np. „Nie chcę pisać już o innych patologiiach jakie poprzez dostęp do smartfona mają nasze dzieci jak: pornografia, patostreamy, hazard, uzależnienie od gier, "hejtowanie" w sieci, brutalizacja i wiele innych.” – ID ankiety: 41235.

⁸⁶ Vide np. „Uważam, że ograniczenie używania smartfonów przez dzieci przyczyni się do ograniczenia występowania chorób psychicznych w tym depresji, która jest chorobą śmiertelną.” – ID ankiety: 42336.

⁸⁷ Vide np. „Ustawa w mojej ocenie jest niezbędna żeby zahamować postępujący izolacjonizm młodzieży i rozpad komunikacji społecznej w przyszłych pokoleniach.” – ID ankiety: 42754.

⁸⁸ Vide np. „Ograniczenie korzystania ze smartfonów i podobnych im urządzeń komunikacyjnych w szkołach w znaczący sposób wpłynąć może na koncentrację uczniów podczas zajęć.” – ID ankiety: 42604.

⁸⁹ Vide np. „Bardzo to ułatwi pracę nauczycielom, gdyż ciągle muszą uciszać uczniów, wpisywać uwagi, odpytywać.” – ID ankiety: 42698.

⁹⁰ Vide np. „Jako rodzic dziecka w początkowej fazie szkoły podstawowej zwracam uwagę na bardzo silną presję środowiska na zakup smartfona i korzystanie z mediów społecznościowych. Świadomi zagrożeń rodzice mają bardzo trudne zadanie przeciwstawienia się presji rówieśników swojego dziecka. Ustawowo zakaz korzystania ze smartfonów pomoże (...).” – ID ankiety: 40837.

proponowanych zmian wadą opiniowanego projektu była jego niewystarczająca precyzyjność⁹¹ – w szczególności podkreślali oni potrzebę dookreślenia sposobu realizacji projektowanej regulacji⁹².

Ci spośród zwolenników projektu, którzy postulowali jego rozszerzenie koncentrowali się przede wszystkim na potrzebie wprowadzenia odpowiednich ograniczeń w odniesieniu do innych niż telefony komórkowe urządzeń⁹³ oraz objęcia zakazem „nie tylko używania, ale również wnoszenia”⁹⁴ do szkoły urządzeń elektronicznych, umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Wskazywali oni również na potrzebę wprowadzenia odpowiednich ograniczeń w zakresie wykorzystywania przez uczniów sztucznej inteligencji⁹⁵. Z kolei zwolennicy zakazu smartfonów w szkołach uważający, iż Wnioskodawcy zaproponowali zbyt szeroki jego zakres wskazywali, iż zakaz taki powinien dotyczyć jedynie szkół podstawowych (w tym przede wszystkim klas 1-3)⁹⁶ i powinien „zostać ograniczony jedynie do czasu trwania lekcji”⁹⁷. Wśród innych, istotnych dla zwolenników projektu „zastrzeżeń”, jakie powinien uwzględnić Wnioskodawca warto zwrócić uwagę głównie na potrzebę doprecyzowania „mechanizmu ustalania wyjątków od zakazu”⁹⁸, w tym przede wszystkim tych dotyczących możliwości kontaktowania się uczniów ze swoimi rodzicami⁹⁹.

Pozostający w mniejszości przeciwnicy projektu podkreślali, iż projektowana ustawa nie rozwiąże zaadresowanego w opiniowanym projekcie problemu¹⁰⁰ (a zdaniem niektórych spośród nich adresuje go w sposób niewłaściwy¹⁰¹) – ignoruje ona bowiem fakt, że problem nadmiernego korzystania ze smartfonów „nie dotyczy wyłącznie szkoły”¹⁰². Ich zdaniem postulowany przez Wnioskodawców zakaz „promuje archaiczne podejście”¹⁰³ i stoi w sprzeczności z realiami

⁹¹ ID ankiety: 40866.

⁹² Vide np. „W ustawie nie jest w żaden sposób wskazana forma realizacji (...), aby przepis nie był martwy, konieczne jest wskazanie w jaki sposób telefony będą w szkole zabezpieczone i przechowywane oraz kto będzie finansował wprowadzenie rozwiązań, które pozwolą na bezpieczne zrealizowanie założeń ustawy.” – ID ankiety: 40791. Na podobne kwestie zwracali również uwagę przeciwnicy projektu.

⁹³ Vide np. ID ankiety: 38110.

⁹⁴ ID ankiety: 42782.

⁹⁵ Vide np. „Ale nie poruszonym problemem jest kwestia ‘odrabiania lekcji’, czyli AI pisze wypracowanie i zadania, co często kończy się tym, że dzieci mają problem z napisaniem odpowiedzi samodzielnej na pytanie do zadania, czy wypracowania. Dlatego nawet nie tyle sam zakaz korzystania, ale narzędzia dla nauczycieli by ograniczyć ‘gotówce’ jest potrzebne.” – ID ankiety: 38686.

⁹⁶ Vide np. „O ile w przypadku szkół podstawowych w klasach 1-3 proponowany zakaz jest zrozumiały, tak w przypadku uczniów klas 4-8 lub uczniów szkół ponadpodstawowych nie znajduje uzasadnienia.” – ID ankiety: 42739.

⁹⁷ ID ankiety: 42739.

⁹⁸ ID ankiety: 38452.

⁹⁹ Vide np. ID ankiety: 38452.

¹⁰⁰ Vide np. „Ustawa nie rozwiązuje problemu, wprowadza jedynie dodatkowe procedury w pracach szkół” – ID ankiety: 38112; „Ustawa nie uczy walczenia z uzależnieniem, lecz próbuje zniwelować tylko w wąskim czasie ten problem”. – ID ankiety: 39075.

¹⁰¹ Vide np. „(...) telefon jest narzędziem, nie problemem. Przyczyny należałoby szukać w konkretnych aplikacjach wykorzystujących mechaniki gatcha, nieskończone przewijanie, algorytmy które serwują strzały dopaminowe w nieregularnych odstępach czasowych aby utrzymać naszą uwagę.” – ID ankiety: 39569.

¹⁰² ID ankiety: 38582.

¹⁰³ ID ankiety: 38582.

współczesnego świata¹⁰⁴, w tym ze współczesnymi oczekiwaniami dotyczącymi wykorzystywania nowoczesnych technologii w szkołach¹⁰⁵. Stanowi on również nadmierne ograniczenie praw i wolności¹⁰⁶, w tym w szczególności praw i wolności rodziców¹⁰⁷, którzy w momencie wprowadzenia zakazu stracą dotychczasową swobodę kontaktowania się ze swoimi dziećmi podczas ich pobytu w szkole. Według przeciwników projektowanej ustawy, to rodzice¹⁰⁸ – a pośrednio władze lokalne i szkoła¹⁰⁹ – powinni dbać o to, aby ich dzieci nie korzystały nadmiernie z telefonów oraz Internetu. Uważają oni równie, iż zakazanie korzystania ze smartfonów przez nauczycieli, którzy często sami spędzają bardzo dużo czasu wpatrzeni w ekran smartfona¹¹⁰ spowoduje jedynie dalsze pogorszenie się wizerunku szkoły w oczach uczniów¹¹¹. Będzie się mogło ono także przyczynić do postrzegania przez uczniów telefonów jako „owoców zakazanych”, które jak wiadomo smakują najlepiej¹¹².

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

W DSR wnioskodawcy wskazali, że projekt nie będzie miał istotnego wpływu na gospodarkę, a w szczególności nie wpłynie na konsumentów, rynek pracy, produktywność, inflację, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, skłonność do podejmowania inwestycji, tworzenie i wdrażania innowacji, czy do dodatkowego oszczędzania na emeryturę. Należy zasadniczo zgodzić się z tą oceną. Ewentualne, niemające istotnego znaczenia w skali makroekonomicznej, skutki gospodarcze mogą wiązać się ze zwiększonym jednorazowym popytem ze strony części szkół dotyczącym zakupów szafek lub innych urządzeń pełniących funkcje depozytów na smartfony lub inne urządzenia umożliwiające porozumiewanie się na odległość. Trudno jest oszacować skalę zapotrzebowania na tego rodzaju sprzęt. Z badań Fundacji GrowSPACE wynika, że już obecnie w 15% szkół funkcjonuje depozyt, do

¹⁰⁴ Vide np. „założony cel tego projektu ustawy odbiega w pełni od rzeczywistości” – ID ankiety: 40903.

¹⁰⁵ Vide np. „Nowoczesna szkoła nie może ignorować technologii – powinna uczyć ich mądrego i bezpiecznego wykorzystania. Projekt promuje archaiczne podejście, wykluczając smartfony zamiast włączać je jako narzędzia edukacyjne.” – ID ankiety: 38582.

¹⁰⁶ Vide np. „Jako uczeń, nie zgadzam się na zabieranie telefonów w szkole. Moim zdaniem jest to poważne naruszenie naszych praw. Telefon to nie tylko rozrywka, ale to także narzędzie do kontaktu z rodzicami czy korzystania z materiałów edukacyjnych.” – ID ankiety: 40742.

¹⁰⁷ Vide np. „Całkowity zakaz korzystania z telefonów komórkowych w szkołach stanowi nieproporcjonalną ingerencję w prawo rodziców do kontaktu z własnymi dziećmi.” – ID ankiety: 40325.

¹⁰⁸ Vide np. „Nikt nie ma prawa pozbawić rodziców z kontaktem do swoich dzieci. Absolutnie nie wyrażam zgody, jestem rodzicem i ja odpowiadam za dziecko (...)” – ID ankiety: 39419; „To powinna być decyzja rodziców, Państwo nie powinno mieć prawa odgórnego regulowania takich rzeczy.” – ID ankiety: 40874.

¹⁰⁹ Vide np. „Problem smartfonów powinien być rozwiązany na niższym szczeblu niż centralny. Szkoły powinny mieć w tej materii pozostawioną decyzyjność.” – ID ankiety: 37929.

¹¹⁰ Vide np. „Jest to zwyczajna hipokryzja. Dlaczego nauczyciel mógłby a uczeń nie?” – ID ankiety: 39478.

¹¹¹ Vide np. „Uczniowie już teraz często patrzą na szkołę jak na więzienie, tego rodzaju zakazy tylko pogorszą ten sentyment.” – ID ankiety: 40099; „(...) prowadzi to kolejnego kroku w którym szkoła w odbiorze uczniów staje się instytucją opresyjną i totalitarną.” – ID ankiety: 40760.

¹¹² Vide np. „spodziewam się efektu zakazanego owocu” – ID ankiety: 40875; „(...) zakazy często zwiększają atrakcyjność zakazanej aktywności. Dzieci mogą kompensować brak korzystania w szkole nadmiernym czasem przed ekranem w domu.” – ID ankiety: 40800.

którego należy odłożyć telefony komórkowe po wejściu do szkoły¹¹³. Ponadto proponowany w ustawie przepis mówi o zakazie używania na terenie szkoły telefonów i innych urządzeń umożliwiających porozumiewanie się na odległość, a nie o bezwzględnym zakazie wnoszenia takich urządzeń na teren szkoły. Tak więc w praktyce jego stosowanie mogłoby polegać na wyłączeniu telefonu komórkowego przed wejściem do budynku szkolnego, schowaniu do plecaka i jego ponownym włączeniu po opuszczeniu szkoły przez ucznia.

W konsultacjach społecznych do tego projektu w odniesieniu do skutków gospodarczych zwrócono uwagę na możliwy negatywny wpływ proponowanych rozwiązań na rynek innowacji edukacyjnych oraz zmniejszone zainteresowanie wdrażaniem cyfrowych narzędzi edukacyjnych w szkole¹¹⁴. Tylko częściowo należy zgodzić się z tą oceną, gdyż w projektowanej regulacji dopuszczono możliwość wykorzystywania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość do celów działalności dydaktycznej. Takie wyjątki od generalnego zakazu mogą być w uzasadnionych przypadkach określone w statucie szkoły. W konsultacjach społecznych zwrócono również uwagę, że brak kompetencji cyfrowych uczniów może mieć negatywny wpływ na ich sytuację na rynku pracy¹¹⁵. Nie wydaje się jednak uzasadnionym wniosek, że brak możliwości korzystania z telefonu komórkowego na terenie szkoły podstawowej może być istotnym czynnikiem decydującym o poziomie umiejętności cyfrowych dzieci i młodzieży. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Polski kluczowe pod względem nabywania umiejętności cyfrowych wydają się inne czynniki takie jak np. promowanie nauk ścisłych w szkołach, szczególnie wśród dziewcząt, tak by więcej młodych ludzi wybierało ścieżki edukacyjne i zawodowe związane z IT¹¹⁶. Nie bez znaczenia jest również podnoszenie kompetencji nauczycieli w tym obszarze.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

W uzasadnieniu projektu oraz w DSR wskazano w odniesieniu do skutków finansowych projektowanej regulacji, że projekt nie pociąga za sobą zmniejszenia dochodów budżetu państwa, ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W ocenie Wnioskodawców projekt ma niewielkie w skali państwa konsekwencje finansowe dla sektora finansów publicznych. Skutki finansowe wykonania projektu będą obejmować w szczególności koszt przygotowania „depozytów” na smartfony w szkołach (w jednostkach, które się zdecydują na to rozwiązanie) – będzie to koszt jednorazowy.

Należy rozważyć skutki finansowe proponowanej zmiany w kontekście wpływu na sektor finansów publicznych, w szczególności na budżet państwa oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego z kilku powodów. Po pierwsze, zadania

¹¹³ <https://growspace.pl/index.php/raport-telefony-komorkowe/>.

¹¹⁴ ID ankiety: 209051.

¹¹⁵ ID ankiety: 210578 i 213893.

¹¹⁶ <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/postepy-i-wyzwania-cyfrowej-transformacji-w-ue--raport-komisji-europejskiej>.

oświatowe są zadaniami publicznymi, których realizacja spoczywa na władzy publicznej i w pierwszej kolejności stanowią zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, jakkolwiek wykonują je także organy administracji rządowej. Po drugie, publiczne placówki oświatowe – zarówno prowadzone przez samorząd terytorialny, jak i przez administrację rządową – posiadają status jednostek budżetowych w systematyce sektora finansów publicznych. Tym samym pokrywają swoje wydatki i odprowadzają dochody bezpośrednio do budżetu podmiotu tworzącego i prowadzącego daną jednostkę, czyli do budżetu jednostki samorządu terytorialnego albo budżetu państwa. Po trzecie, szkoły i placówki wchodzące w skład struktury organizacyjnej systemu oświaty są pozbawione przymiotu osobowości prawnej, co oznacza, że są pozbawione możliwości uczestniczenia w obrocie cywilnoprawnym, czyli np. zawierania umów sprzedaży, dostawy, o dzieło czy też o roboty budowlane; nie mają one również zdolności prawnej, a zatem nie mogą nabywać we własnym imieniu prawa własności składników majątku (nieruchomego i ruchomego); w zasadzie same nie odpowiadają za zobowiązania zaciągane w związku z prowadzeniem działalności¹¹⁷. Po czwarte, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ustalonym w art. 11 ust. 2-4 ustawy, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Propozycja Wnioskodawców zmierza do nałożenia obowiązku realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego przez szkoły oraz placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3-5, 7 i 8¹¹⁸ ustawy (z wyłączeniem przedszkoli, szkół dla dorosłych, branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych, policealnych szkół artystycznych i branżowych centrów umiejętności) w oparciu o diagnozę w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem również zagrożeń związanych z użytkowaniem internetu. Obowiązek przeprowadzenia corocznej diagnozy przez dyrektora szkoły lub placówki albo przez upoważnionego przez niego pracownika, stanowiącej podstawę dla opracowania programu wychowawczo-profilaktycznego, z uwzględnieniem zagrożeń związanych z użytkowaniem internetu stanowi nowy element tego zadania, stąd trudno ocenić jak wpłynie na czas sporządzenia diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka i jakie dodatkowe koszty wygeneruje.

Kolejna propozycja Wnioskodawców zmierza do wprowadzenia obowiązkowego zakazu korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń

¹¹⁷ Zob. M. Pilich [w:] A. Olszewski, M. Pilich, Prawo oświatowe. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2022, art. 8, <http://10.10.74.7/#/commentary/587750293/704287/pilich-mateusz-red-prawo-oswiatowe-komentarz-wyd-iii?cm=URELATIONS>.

¹¹⁸ Tj. w placówkach oświatowo-wychowawczych, w tym szkolnych schroniskach młodzieżowych; w placówkach kształcenia ustawicznego, centrach kształcenia zawodowego; w placówkach artystycznych; w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych; w placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość na terenie szkoły przez uczniów szkoły podstawowej oraz możliwości wprowadzenia takiego zakazu w szkołach ponadpodstawowych lub placówkach wraz z określeniem w statucie szkoły warunków wnoszenia i korzystania z takich urządzeń oraz zasad implementacji wspomnianego zakazu. W odniesieniu do tak sformułowanej propozycji należy zauważyć, iż Wnioskodawcy nie wskazują ani formy wprowadzenia w życie zakazu korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość, ani wymogów stawianych wobec jego egzekwowania. Obydwa te elementy mają jednak istotne znaczenie dla określenia kosztów związanych z przedstawną propozycją. W zależności bowiem od sposobu implementacji zakazu konieczny może być zakup dodatkowego sprzętu do przechowywania urządzeń np. szafek, sejfów czy innych systemów do przechowywania, jak również zapewnienie odpowiedniego ewidencjonowania, nadzoru i zwrotu urządzeń. Wszelkie zaniedbania w tym zakresie niosą bowiem ze sobą ryzyko utraty urządzeń przez właścicieli i ponoszenia odpowiedzialności odszkodowawczej. Można przypuszczać, że formy wprowadzenia w życie i egzekwowania zakazu mogą być skorelowane z sytuacją finansową szkoły oraz z możliwościami finansowymi organu prowadzącego. Należy także zauważyć, że przyjęcie proponowanych regulacji w zakresie wprowadzenia w życie zakazu korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość w praktyce nie powinno dotyczyć wszystkich szkół, gdyż w części z nich statuty mogą obecnie przewidywać zarówno zakaz korzystania z telefonów komórkowych podczas zajęć, jak i obowiązek składania ich na przechowanie w określonym miejscu podczas pobytu w szkole (zob. art. 99 pkt 4 ustawy).

W związku z powyższym nie można wskazać skali wpływu proponowanej regulacji na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Niemniej jednak należy oczekiwać, że wynikające z projektu zmiany zostaną w pierwszej kolejności poniesione w ramach obowiązujących limitów budżetowych, a realizacja nowych zadań zostanie dostosowana do możliwości finansowych szkół i organów je prowadzących.

W toku konsultacji społecznych wielu uczestników zwracało uwagę na nieadekwatne przedstawienie przez Wnioskodawców skutków finansowych projektu, m.in. wskazując, że powinien on także uwzględniać kwestie organizacji depozytu oraz odpowiedzialności odszkodowawczej szkół¹¹⁹.

¹¹⁹ Zob. ID ankiety: 39473, 42284, 42519, 42403, 42797, 39442, 42604, 40800, 42792, 39326, 38320, 42717, 38582, 39324, 42591, 42646, 37690, 39203, 42782, 42748, 42336, 40957, 40738, 37793, 42582, 40870.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

1. Projekt wywołuje zmianę obciążeń administracyjnych jednostek sektora finansów publicznych, w szczególności szkół podstawowych oraz organów prowadzących te szkoły w postaci konieczności dostosowania statutów tych jednostek. Ponadto projekt nie określa szczegółowo procedur związanych z egzekwowaniem zakazu (np. organizacja depozytu), co może w praktyce powodować dodatkowe obciążenia organizacyjne i administracyjne dla placówek szkolnych.

2. W świetle projektu przedstawiciele władz szkół i członkowie szkolnych społeczności (w tym rady szkół, rady pedagogiczne, samorządy uczniowskie, rady rodziców oraz dyrektorzy i wicedyrektorzy) będą musieli podjąć działania mające na celu przygotowanie oraz przyjęcie zapisów statutów dotyczących ograniczeń korzystania ze smartfonów na terenie szkół oraz zasad współdziałania szkół z rodzicami w obszarze profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień od Internetu. Podmioty prowadzące szkoły (w tym jednostki samorządu terytorialnego) będą: (a) opracowywać programy i/lub plany działań z obszaru profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień od Internetu; (b) ustalać zasady zapewnienia bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach w obszarze korzystania z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, jak również (c) podejmować, w miarę potrzeby, dodatkowe działania w obszarze spraw finansowych lub administracyjnych. Szkoły oraz placówki realizujące program wychowawczo-profilaktyczny podejmować będą działania mające na celu uwzględnienie w jego treści zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu. (autor części VI)

3. Projekt będzie w praktyce skutkować nałożeniem na dyrektora szkoły lub placówki obowiązku uwzględnienia w corocznej diagnozie w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka aspektu zagrożeń związanych z użytkowaniem internetu.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: 1. Projekt przewiduje wprowadzenie generalnego zakazu korzystania przez uczniów szkół podstawowych z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość na terenie szkoły (projektowany art. 99a ust. 1), z możliwością ustanowienia wyjątków w statucie szkoły (projektowany art. 99a ust. 2). Projektowana regulacja wkracza w sferę konstytucyjnie chronionych praw i wolności ucznia, w szczególności

prawa własności, co wymaga zachowania proporcjonalności projektowanych rozwiązań (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Wątpliwości może również rodzić stosunek między ww. projektowanym zakazem a istniejącym obecnie obowiązkiem określania w statucie szkoły zasad korzystania z urządzeń elektronicznych, co może prowadzić do rozbieżności interpretacyjnych i niejednolitego stosowania przepisów przez szkoły.

2. Zaproponowane rozwiązania nie budzą wątpliwości z punktu widzenia zgodności z EKPC.

2. Skutki społeczne: Projektowana ustawa nie gwarantuje ograniczenia negatywnych konsekwencji używania smartfonów przez uczniów. W szczególności cel zmniejszenia ryzyka uzależnienia od Internetu i/lub od telefonów komórkowych wśród dzieci i młodzieży może pozostać niezrealizowany. Głównymi bowiem czynnikami ryzyka problematycznego korzystania z Internetu wśród młodych ludzi są niezdrowe relacje z rodzicami oraz problemy w szkole, których rola w powstawaniu uzależnienia od Internetu nie została uwzględniona przez Wnioskodawcę. Jednocześnie bardzo prawdopodobnym skutkiem ustawy będzie podniesienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z nadużywania Internetu zarówno wśród uczniów, jak i wśród rodziców, opiekunów oraz nauczycieli.

3. Skutki gospodarcze: Projektowana regulacja nie będzie wywoływać istotnych skutków gospodarczych.

4. Skutki finansowe: Projektowane przepisy mogą oddziaływać na sektor finansów publicznych, w szczególności na jednostki samorządu terytorialnego. Nie jest jednak możliwe dokładne oszacowanie czy i jakie koszty będą musiały zostać poniesione w szczególności w związku z wprowadzeniem w życie i egzekucją zakazu korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość na terenie szkoły lub placówki oświatowej. Uzasadniona jest ocena, że forma realizacji zakazu oraz jego egzekwowania będzie w dużej mierze dostosowana do możliwości finansowych samych szkół oraz organów je prowadzących.

5. Rozwiązania zagraniczne: W państwach europejskich podejście do kwestii regulowania używania urządzeń mobilnych w szkołach jest zróżnicowane – część państw wprowadza regulacje o charakterze ogólnokrajowym (na przykład na poziomie ustawowym lub w drodze rozporządzeń), a inne pozostawiają tę decyzję poszczególnym szkołom w ramach ich autonomii. W grupie państw, które przyjęły jednolite, ogólnokrajowe przepisy w zakresie używania urządzeń mobilnych w szkołach, znajdują się m.in. Bułgaria, Finlandia, Francja, Luksemburg, Słowacja, Szwecja, Łotwa i Włochy. Zbliżone regulacje planują wprowadzić m.in. Dania i Niemcy (w wybranych krajach związkowych). Z kolei w państwach takich jak np. Austria, Czechy, Estonia, Irlandia, Holandia i Wielka Brytania regulacje dotyczące korzystania z telefonów komórkowych w szkołach pozostają na poziomie

wewnętrznych regulaminów placówek edukacyjnych, i w związku z tym obowiązujące praktyki oraz poziom ograniczeń mogą różnić się nawet w obrębie jednego państwa.

Autorzy:

Tomasz Jaroszyński, naczelnik wydziału (pkt I-III)

Angelina Tazuszel, specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV, XI.5)

dr Krzysztof Niewęglowski, ekspert ds. legislacji (pkt V.1, X, XI.1)

prof. Krzysztof Wojtyczek, ekspert ds. legislacji (pkt V.2, XI.1.2)

dr Ewa Radomska, specjalista ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr Piotr Russel, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

Monika Korolewska, specjalista ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji
Piotr Chybalski

/podpisano elektronicznie/

Deskryptory bazy REX: projekt ustawy, OSR, jednostki samorządu terytorialnego oświata, urządzenia elektroniczne

Weryfikacja: Konrad Kuszel (pkt I-III), Dobromir Dziewulak (pkt IV), Paweł Kościelny (pkt V.1), Tomasz Jaroszyński (pkt V.2), Mirosław Sobolewski (pkt VI), Mirosław Sobolewski (pkt VII), Zofia Szpringer (pkt VIII), Piotr Tereskiewicz (całość), Adam Dudzic (całość).